

elke het afge-
schied hebben
ar tot een be-
zonder stichting
et het minst te
licht verschij-
ven van onze
Encyclopedie

an den Heere,
zwaargedruct
len verjaardag
enaar gewezen.
rk worden ge-
en een handei-
der theologie,
het hoogelijk
d en onpartij-
groote leerde.
dat aan onze
egund, dat een
is, dat reeds
te bevordering
arheden, deze
ke niet alleen
ar buiten, een
ig tot het leer-

vinden tot die
iding aan onze
i. Mogen deze
geen aan onze
an studenten,
dezer hooge-
overkwamen,
groot het on-
ing en hier on-
ting en beoor-
nigamisch ver-
is, dat alleen
God aannemen
ik buigen, met
at Woord zelf
de wijheid
daarin verbor-
n" wordt ge-
en het Woord
waam gemaakt
indere te kun-
den *boven* het
fien wat daarin
rong zou heb-
den Heiligen
afdwalen van
zij ten slotte
eten worden;
heil is te
en van hun
heid aan het
aan ook onze
wat de kracht
er wij met zoo-
nen hun werk

et diepen oot-
kenen Hij ons
en in den ge-
de versprei-
het hart der-
worden gehei-
stus worden
in de gemeen-

V. HOVY.

nk te Heeren-
Scheepma te
i. Teerink te
A. de Lange
heer H. Rol-
en heer B. van
Beukenkamp
leer C. F.
f 79,50; door
oor Dr. J. J.
oor den heer
oor; door den
te storting;
P. Meyer te
H. F. Gangel
aal-Comité te
oor den heer
storting, f 270.

de Geref. kerk
stus f 25,85;
idem te Voor-
vaart f 4,30/43;
idem te Over-
enbroek f 1;
van idem te
Hellevorstuis
f 2,50; van
van idem te
de Oostvoorne
f 1 A f 4; van
dorp f 0,62/35;
idem te Ro-
renisse f 7,35;
f 1,18; van
em te Vlaar-
van idem te
te Zuidland
f 3,51/4.

oor; door den
van de Chr.
er H. Rol-
15; gevonden
dam B. van
vy van A. S.

ert te Maas-

Wassenaar,
van A. S. te
door Mej.

Ingekomen:
te Maassluis
te Bodegraa-
te Charlois
n *Standard*
J. K. te S.
wachting is
verzameld

EEFAT,
ningmeester.

ERIJ.
EN.

De Heraut

van de

Gerreformeerde Kerken in Nederland.

[Het auteursrecht van den inhoud van dit blad wordt verzekerd overeenkomstig de wet van 28 Juni 1881 (Staatsblad N°. 124).

Dit blad wordt geregeld des *Vrijdags* aan de geabonneerden verzonden.
Bijdragen van medewerkers, ingezonden stukken en alles wat verder den inhoud van dit blad betreft, te adresseren aan de REDACTIE, Abonneementen en Advertentieën aan de ADMINISTRATIE van De Heraut, Amsterdam.
Insendingen die later dan *Donderdag* 's namiddags te 12 uren worden ontvangen kunnen voor het nummer van die week niet meer in aanmerking komen

Zondag 11 November 1894. N°. 881.

Abonnementsprijs: franco aan huis, per drie maanden f 1.20. Afzonderlijke nummers aan het Bureau 10 Cent.
Abonneementen worden aangenomen door alle Boekhandelaars, Postdirecteuren enz. en aan het Bureau te Amsterdam.
Advertentieën: van 1 tot 6 regels 90 Cent; voor elken regel meer 15 Cent. Aanvragen en vermelding van liefdegaven en Verslagen 10 Ct. p. regel.

„Hij gedenkt zijns Verbonds.”

Hij gedenkt zijns Verbonds tot in der eeuwigheid, des woords, dat Hij ingesteld heeft, tot in duizend geslachten.
Psalm 103:8.

De gemeenschap van 's Heeren volk met zijn Vader die in de hemelen is, ligt vast in het Verbond.

Natuurlijk is de Middelaar van die gemeenschap de levende eenheid, en is het alleen de Heilige Geest die haar met zalige bewustheid aan Gods kinderen smaken doet. Maar noch die liefde Christi noch die bezielende inwerking van den Heiligen Geest sluiten den band uit, die voor onze gemeenschap met het Eeuwige Wezen in het Verbond ligt.

Die kracht des Verbonds voor onze zielsgemeenschap met den Eeuwige gevoelt ge uitvaard niet, zoolang ge nog uitsluitend hecht aan de *uitwendige* Verbondssluiting, met de termen en bedingen, waarop het Verbond tot stand kwam.

Ook die uitwendige Verbondssluiting heeft ongetwijfeld haar waarde, en het is heerlijk als we, om slechts dit één te noemen, de rijke, diepzinnige taal, waarin Jehova met Abraham zijn Trouwverbond sloot, in haar vertroostende strekking, bewonderen kunnen. Maar toch, dat alles is wel bezien slechts de uiting, het naar buiten treden, het openbaar worden voor ons menschelek besef van wat, er het openbaar werd, in God zelve, in den rijkdom zijner Goddelijke overleggingen en in de inwendige roerselen zijner ontfermingen verborgen was.

Als God de Heere aan zijn Verbond denkt en ons deswege genadig is, wil dit niet zeggen, dat de Heere zijn eens gegeven woord, alleen omdat Hij het gaf, niet breken wil, alsof Hij, in den diepsten grond tegen den zin zijns willens, alleen om dat gegeven woord, ons genadig ware.

Immers, wie het zoo opvat, leeft, zij het met eerbied gezegd, nog onder den onheiligen indruk, alsof God de Heere eigenlijk spijt van zijn gegeven belofte had, maar voelt, er niet van af te kunnen, en alzoo, uitsluitend om *trouw* te blijven, doet wat Hij anders niet zou doen, en spaart wat Hij anders zou verderven.

Neen, wat ons in het Goddelijk Verbond boeit en bindt, en bezielt, is niet de term, is niet het woord, is niet de taal der belofte, maar is die innerlijke beweging van Gods Vaderhart, waaruit de gedachte, de belofte en de sluiting van dit Verbond is voortgekomen.

In ons gemeenschapsleven met den Eeuwige blijft altoos het mysterie ons verwarmen.

Alle voorstelling schiet hier te kort; ons denken kan er niet bij; het geloof, ook het werkt, straalt uit als in een deinzenden horizon; en als ge, in uw teederste oogenblikken, nu wel waarlijk weet, het zoetst en het zaligst de verzorgende gemeenschap met uw God genoten te hebben, blijft ge nochtans volkomen machteloos en onbekwaam, om het voor u zelve, laat staan voor anderen, tot klaarheid te brengen, hoe nu die heilige gemeenschap toeging.

Ze was er, ze hief u op, ze deed u zaliglijk genieten en vertroostte u, maar noch voorstelling noch begrip baat hier ter verklaring.

Moet ge er nu toch van spreken, dan blijft het natuurlijk een stamelen, en zelfs

de Heilige Schrift, als ze dit diepste geheimnis van alle religie u vertolkt, komt boven dit stamelen nooit geheel uit.

Vandaar dat insluipen in onze voorstelling van onze gemeenschap met den Eeuwige van zekere gedachte van *verandering*; alsof God de Heere eerst zoo en dan anders gezind ware; nu toornend, dan dat het Hem over zijn heiligen toorn berouwt; nu ons afstootend en terugwerpend, en dan weer ons verzogend en lokkend, tot het is, of Hij door en in Christus ons bade; de ééne maal een God zoo eindeloos verre van onze ziele af, en dan weer een God ons zoo innig en zoo teeder, zoo tot in ons ingewand en in onze nieren nabij.

Toch is dit niets dan het zelfbedrog der vroomheid; want, ja, er was gestadige verandering, nu eens *verwijdering*, en dan weer *gemeenschap*, maar die veranderde was niet God, wie veranderden waren wij.

Wij gingen van Hem weg, om straks Hem weer te zoeken. Wij dwaalden als schapen af, om, als vreesde ons beving, weer op het roepen van den Herder te merken. Van onzen kant was het meest *buiten* den Heere onzen God leven, en dan enkele minuten van al de uren in een etmaal haastig in het gebed of in de mystiek des harten Hem zoeken.

En dit nu gaf dat onvaste, dat wiegende, dat op en neer gaande in de verhouding onzer ziel tot onzen Vader die in de hemelen is.

De stralen van het licht altoos dinsende voor ons oog, omdat het venstergevoel, waardoor ze ons toeschoten, door onze bewegelijkheid rusteloos op en neer ging. Maar daarom beelde de zon nog niet, waaruit die lichtstralen ons toekwamen; en zoo ook is er in God nog geen verandering noch schaduwe van omkeering, omdat het prisma onzer ziele den rustigen stand van het eeuwige nog niet heeft gevonden.

Ja, sterker nog, juist wat te midden der zondige zielsontvankelijkheid ons nog bij oogenblikken het schoon van het eeuwige grijpen doet, het is niet iets in ons, maar eeniglijk dat rotsvaste, dat onbewegelijke in de verborgen diepte van Gods Wezen.

Hij onze *Rotssteen*, en met dien Rotssteen der eeuwen wij in Verbond.

De wisseling, de wijziging, de gestadige verandering ligt derhalve aan *onze zijde*. Niet Gods trouwe, maar ons klein geloof gaat op en neder. Dat nu eens opklommen in de hemelen, en dan weer dat bange ter helle nederdalen, is de wrange vrucht van onze schuldige ongedurigheid.

Ook als we de slippen van het kleed des Eeuwigen gegrepen hebben, laten we ze straks, uit spel of moedwil, toch weer los, om de rondige hand uit te steken naar de ijdelheden der wereld.

De onvastheid, de gevaarlijke slingering, erger nog de speelse wispelturigheid is niet in den Heilige Israels, maar in ons.

In ons alleen.

En daarom God als God heeft voor zichzelf geen Verbond nodig. Het Eeuwige Wezen in zichzelf is aller dingen band, en kan daarom door geen term of beding gebonden worden.

Als het niet om der uitverkorenen wil ware, zou er geen Verbond zijn.

Maar om onzentwil kon het niet uitblijven.

Want al is het duizendwerf waar, dat de evenaar in God zich nooit beweegt, en

alleen in ons op- en nedergaat, toch wordt God Almachtig door zijn uitverkorenen niet anders dan door en in hun eigen menschelek, zwevend en veranderend besef gekend.

Ze zien Hem niet anders dan met *hun* oog, ze hooren Hem niet anders dan met *hun* oor. En zoo kan het niet anders, of dat op- en neergaande der heilige gemeenschap moet wel voor hun geloofsanschouwing tot in God zelve worden verlegd.

En dit nu weet de Ontfermer, en omdat Hij dit weet, daarom schonk Hij ons klein-geloof den heiligen steun van zijn Verbondssluiting.

Voor ons is dit Verbond, en wij grijpen het aan, om als we den Ontfermer voor ons geloofsbesef verliezen zouden, Hem in de trouwe zijns Verbonds weer te grijpen.

Zoo verstaan ligt alzoo in het Verbond onzes Gods niet de uiting van een Goddelijke overlegging die voorbijgaat, maar de diepste toon, die uit den wortel van het eigen Wezen Gods ons tegenklinkt.

Het is, zij het met eerbiedenis gesproken, alsof er in den Heere onzen God vluchtige, voorbijgaande opwekkingen van heilige verbolgenheid waren, als wij Hem vergeten, zijn Heiligen Geest verdriet aandoen en Hem tergen in zijn aangezicht, en alsof in zoo donkere opwekking van zijn toorn de bliksem zijner heiligheid ons verdeigen zou.

Maar nu gedenkt Hij zijns Verbonds, d. w. z. uit die vluchtige aandoening, die onze zonde dreigde te wekken, grijpt Hij terug in de onveranderlijkheid van zijn Eeuwige Wezen; zooals Hij de diepte van dat Wezen in het woord van zijn Verbond heeft uitgesproken; en de toorn laat af, en de ontferming waakt op, en de vleugelen zijner genade dekken ons weer.

En nu gaat dit natuurlijk in de Goddelijke Wezenheid feitelijk niet alzoo toe; want er is in onzen God nooit één enkel ondeelbaar oogenblik, dat zijn toorn zijn ontferming zoo terugdringen, of dat Hij uit zijn toorn weer tot genade zou moeten overgaan.

Hoe ook de golven onzer zonde zich verheffen, Hij blijft de onwankelbare *Rotssteen*. Gelijk Hij in zijn Verbond schittert, zoo is Hij eeuwiglijk. En de Psalmist zegt het zoo naar waarheid: „Hij gedenkt zijns Verbonds eeuwiglijk.”

Hij kan het niet nu vergeten, om het straks weer in te denken. Hij keert niet door de opwekkende gedachte tot de waarheid zijns Verbonds terug, na er met zijn Wezen uitgevallen te zijn.

Integendeel, zijn Verbond en de gedachte aan zijn Verbond is *uit zijn Wezen*, en daarom leeft Hij in zijn Verbond eeuwiglijk.

Maar als wij insinken, en donkere wolken trekken tusschen onzen God en onze ziel op, dan ja ligt er in dat Verbond een reddende genade, die onze ziel ophoudt en behoedt voor zinken.

Hij is en blijft dan toch die God des Verbonds, ook waar niet één ster zijner trouwe meer voor ons flonkert.

Immers, niet zooals onze ontruste ziel Hem in het spiegelbeeld harer eigen verwarring ziet, is de Heere.

De Heere is en blijft de *Jehova*, de „Ik zal zijn die Ik zijn zal” van zijn Trouwverbond; en in die heilige wetenschap herwint ons hart zijn ruste.

Pau, 4 Nov. 1894.

KUPPER.

Amsterdam, 9 November 1894.

Recensie.

Gaarne vestigen wij de aandacht op de volgende, in den laatsten tijd uitgekomen geschriften:

Een tweede druk van *Calvin's Commentaar op de Evangelien van Mattheüs, Marcus en Lucas*, in het Hollandsch vertaald onder toezicht van A. Brummelkamp; van welken tweeden druk onlangs de eerste Aflevering bij G. Ph. Zalsman te Kampen verschenen is.

Bij een dergelijk werk van een man als Calvin kan opzettelijke aanbeveling wel geheel overbodig geacht worden. Algemeen is erkend, dat Calvin als uitlegger van de Schrift zeldzame gaven had; niet alleen om zijne hoorders of lezers tot den zin van het Schriftwoord te doen doordringen, en om praktische opmerkingen daaruit af te leiden, maar ook om zoo te spreken en te schrijven, dat minder ontwikkelde het verstaan kunnen, en dat tevens de meest ontwikkelde er nog veel uit kan leeren. Daardoor hebben zijne Commentaren ook thans, na drie en een halve eeuw, nog groote waarde; en zullen zij wel door niemand zonder vrucht geraadpleegd worden.

De hier gegeven Hollandsche vertaling is in goeden Hollandschen stijl; en, voor zover uit de vergelijking van een paar plaatsen tot het geheel mag geconcludeerd worden, is zij ook getrouw aan het oorspronkelijke Latijn. Hetgeen zeker niet wegneemt, dat degenen, die het oorspronkelijke kunnen lezen, daaraan altijd nog veel meer zullen hebben.

Dat van dit boek een tweede druk noodig werd, is zonder twijfel een verblijdend verschijnsel. Mogen nu de uitgevers in hunne verwachting niet worden teleurgesteld.

Een vierde druk van *Thomas à Kempis, De navolging van Christus*; onlangs verschenen bij J. C. van Schenk Brill te Doornburg.

Ook van dit boekje kan gezegd worden, dat het zoo bekend is, dat het eigenlijk geene aankondiging meer noodig heeft. Het is in den loop der eeuwen reeds genoeg gebleken, tot besturing van het geestelijk leven groote waarde te hebben.

Daarvoor kan het dan ook thans nog goed dienen. Het zou dit zeker nog veel beter kunnen, indien de innige vroomheid, waarvan het getuigenis geeft, nog wat dieper ware opgevat, zoodat verder was doorgedrongen in den zin der Heilige Schrift en in de daaruit afgeleide Christelijke waarheid. Dan zou het zeker nog meer „stichtend” zijn, in den eigenlijken zin van dat woord. Maar door dit gemis wordt toch niet verhinderd, dat het vol is van wenken en opmerkingen, die van groote betekenis zijn voor het Christelijk leven. Het is reeds voor ontelbaar velen tot zegen geweest; en het kan nog bij voortdurende daartoe medewerken.

F. L. RUTGERS.

Voor Kootwijken Scholen.

Ingekomen bij Ds. HOUTZAGERS: van H. van der Poel te Vlissingen, Uniegift f 1; van A. Timmers gecollecteerd f 4 te Rotterdam; G. van Zadelhof te Westervoort f 1.

KUPPER.

Officieele Berichten.

Met verkorting uit het Kerkblad van 9 November.

Vergadering der Geref. kerken in de Classis Klundert op 30 Oct. 1894.

De vergadering wordt door den praeses Ds A. Schouten geopend. In het moderamen nemen naast den praeses zitting: Ds. J. H. Feringa als assessor en Ds. M. Oudendag als scriba.

In verband met het antwoord door de vorige vergadering aan de kerk van Klundert gegeven, in zake de inschrijving van een broeder als buitenlid te Antwerpen, deelt thans genoemde kerk mede, dat zij besloten heeft voorloopig dien broeder te verzorgen, maar vertoekt tevens, dat de Classis aan de eerstvolgende particuliere Synode — de vraag — met bestemming voor de Generale Synode doorzende: „hoe in dit geval gehandeld moet worden,” overeenkomstig welk verzoek de Classis besluit.

Onderscheidene rapporten komen alsnu aan de orde.

Besloten wordt ook in het volgende jaar weder een Classicaal Zendingsdag te houden en wel te Dinteloord, in het begin der maand Juni.

In bespreking komt een bij de vorige Particuliere Synode door Ds. Feringa ingediend voorstel, in zake art. 13 D. K. inhoudende, dat aan de Gen. Synode zou worden voorgesteld, om de kas naar genoemd artikel te vormen door een in het voorstel nader omschreven kerkelijken omleg; resultaat der bespreking is, dat de Classis bij meerderheid van stemmen zich verklaart *alleen* dan voor kerkelijken omleg te zijn, wanneer deze percentsgewijze geschiedt.

Gelezen wordt een missive van de Classis 's-Hertogenbosch, gaande over de tegenwoordige wijze van verdeling der onkosten, verbonden aan een Gener. Synode;

een voorstel van Ds. Feringa hierop betrekking hebbende, wordt met algemeene stemmen aangenomen;

Inhoud van dit voorstel is, dat iedere meerdere vergadering, bepale, wat ieder harer kringen hebbe te betalen.

De rondvraag naar den zendingsarbeid der kerken levert geen bijzonderheden op; die over de bearbeiding van plaatsen, waar nog geen Geref. kerkeraad is, wordt bemoedigend beantwoord, wat Geertruidenberg en Hooge-Zwaluw betreft.

Nadat de scriba in dankgebed is voorgegaan, wordt de vergadering door den praeses gesloten.

Buitenland.

Frankrijk. De moderne critiek verwerpen?

In een der Fransche Protestantsche bladen stond onlangs de bewering te lezen, dat de laatste resultaten van de Duitse critiek, die van Wellhausen en consorten, „de lijst vormen, waarin zich voortaan onze opvatting van het Oude Testament en van de geschiedenis van den godsdienst van Israel zal bewegen.”

Deze bewering is gedaan door de redactie van de *Vie nouvelle*, een blad van moderne richting. De *Eglise libre* komt tegen deze uitspraak krachtig op. Al heeft de predikant Vuilleumier, die voor orthodox doorgaat, de resultaten van Kuonen en Wellhausen geaccepteerd, het gaat toch niet aan, om te verklaren dat men dit algemeen gedaan heeft. De *Eglise libre* verzekert, dat de groote meerderheid van de „pasteurs évangéliques” van alle landen, „de lijst verworpt die door de nieuwere critiek is ontworpen. Het blad wijst er op, hoe de discussien van de „société pastorale” te St. Gallen in 1893 gehouden, bewezen hebben, dat de groote meerderheid van de sprekers, die daar het woord voerden, de resultaten der moderne critiek hebben verworpen of ze slechts aanvaard hebben met groote reserven, en dit in Duitsch-Zwitserland,

volgde, beleeft de koopman, wie hij was. Hij werd ter dood veroordeeld. In den middag van denzelfden dag werd het vonnis uitgevoerd. Met een bal in den mond, opdat hij tot het volk niet zou kunnen spreken, werd de martelaar geleid naar de strafplaats, voor het paleis van Justitie. Daar stierf Pierre de Feugère als een getuige van Christus.

EEN SLOTENMAKER.

Zijn ons vele namen van martelaren der waarheid bekend, nog veel grooter is het aantal dergenen, wier namen ons niet bekend zijn geworden. Dit is het geval met eenen slotenmaker uit de stad Agen, die ook levend verbrand is om zijne belijdenis van den Heere. Zekere Franciscaer-monnik Melchior Flavin bewerkte de gevangenneming van den martelaar, die bij zijn onderzoek de goede belijdenis van den Christus beleeft. Kort voordat hij naar de strafplaats werd geleid, vroeg hem Redon, de luitenant van Agen, of hij dorst had. De gevangene antwoordde: „Gaarne zou ik wat willen drinken.” De luitenant gaf hem een glas water. De martelaar nam er een weinig van. Toen vroeg de luitenant hem, of hij wel wist, wat hij gedronken had. „Water”, hernam de martelaar, „Wij-water gaf men u,” antwoordde de luitenant, „om u uit Satan's klauwen te redden.” „Ik houd ieder schepel wat zijn wezen betreft aan God gewijd; maar als gij mij te voren gezegd had, dat ik wij-water kreeg, ik zou het niet gedronken hebben, omdat het door afgoderij bezweld is.” Op deze woorden wierp de luitenant hem het glas met water in het gezicht, waardoor hij gewond werd. De martelaar ging den dood blijmoedig en standvastig tegen.

De GAAY FORTMAN.

JEAN YSABEAU.

Niet ver van Troyes in Champagne ligt 't dorp Bar sur Aube, waar Ysabeau, een schrijnwerker van beroep, geboren werd. Deze man werd om zijne belijdenis der waarheid in de stad Tours gevangen genomen. Zijn vonnis luidde, dat hij blootshoofd en op de knieën voor de groote deur van de St. Gracuriskerk in het openbaar boete zou doen en vandaar gebracht worden naar de groote markt, om er opgehouden en geworpd te worden aan een paal, die hiervoor zou worden opgericht; en dat na zijn dood zijn lichaam verbrand en zijne goederen, ten bate des konings, verbeurd verklaard moesten worden. Van dit vonnis kwam de martelaar in hooger beroep, waarom hij naar de gevangenis van het Parlement te Parijs gebracht werd. Aangezien hij voor zijn nieuwe rechters het Evangelie nog stoutmoediger verdedigde dan te voren, werd den voorlaatsten December zijn appel verworpen. Op het kerkhof van St. Jean te Parijs werd hij denzelfden dag levend verbrand. Bovendien beval het Parlement, dat op de groote markt van Tours zijn afbeeldsel zou verbrand worden. Dit geschiedde den 6den Februari.

JEAN JUDET.

Jean Judet, een boekverkooper te Parijs, volgde Ysabeau als op den voet in den dood. Langen tijd had hij de kerk van Parijs gediend in de eenvoudige maar zeer gevaarlijke betrekking van *waarschuwer*. Hij maakte namelijk de geloovigen bekend met de plaats en den tijd hunner geheime samenkomsten. Toen hij in deze vervolging als ketter bekend was geworden, en men ook eenige boeken bij hem gevonden had, wierp men hem in den kerker. Zijne gevangenschap heeft lang geduurd en

was rijk aan smart en ellende, vooral toen hij in den kerker van het Parlement zat. Hij gedroeg zich echter onder dit alles buitengewoon geduldig. Eindelijk werd hij, bij vonnis van het Parlement, levend verbrand op het marktplein Maubert. Hiermee eindigde zijn leven en tegelijk zijn ellende.

PIERRE DE FEUGÈRE.

Van het Parlement van Bordeaux was het bevel uitgegaan, dat niet alleen de huizen, verdacht van ketterij, moesten worden onderzocht, maar ook de knechten en dienstmaagden gedwongen om hunne meesters en meestersessen te verraden. Ten gevolge van dezen last werd de vervolging der geloovigen in het Bordeauxse zeer zwaar, zoodat iemand zelfs bij de minste verdenking kon gevangen en veroordeeld worden. Dit ondervond ook Pierre de Feugère.

Even buiten de stad Bordeaux stond in dien tijd een steenen kruis, dat op zekeren dag verbrijzeld werd gevonden. Toen dat feit bekend werd, ontstond er groote ontroering. Het kruis werd des anderen dags weer opgericht. Hiermee was echter zekere De Lanta, abt van St. Croix en deken van St. Severin, niet tevreden. Hij moest den schuldige hebben. Doch hoe dien te vinden? Op zekeren dag lokte hij een rijken koopman van Bordeaux, die verdacht werd, dat hij de Gerreformeerde belijdenis toegedaan was, in zijn huis. Hij veinsde, dat hij hem uit vriendschap wilde waarschuwen en dat men hem verdacht hield van het verbrijzelen des kruises. Toen de koopman eenige woorden tegen de afgoderij des kruises uitsprak, zorgde de abt er voor, dat een der presidenten van het Parlement van Bordeaux hem liet gevangennemen op zijn bed in den vroege morgen. Bij het onderzoek, dat hierop